העקלים של נצרים ושל *בצברץ מנגבן של שיפא ושל גמי מיישנן וכמה מיישנן י"ב חדש רשב"ג אומר מניחן מגת לגת ומבד לבד היינו ת"ק איכא בינייהו חרפי ואפלי רבי יוסי אומר הרוצה לטהר מיד מגעילן ברותחין או חולטן במי זיתים רשב"ג אומר משום ר' יוסי מניחן תחת הצינור שמימיו מקלחין או במעיין שמימיו רודפין וכמה עונה כדרך שאמרו ביין נסך כך אמרו בטהרות כלפי לייא בטהרות קיימינן אלא כדרך שאמרו בטהרות *כך אמרו ביין נסך וכמה עונה א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן או יום או לילה ר' חנה שאונא ואמרי לה רבי חנה בר שאונא אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן חצי יום וחצי לילה ואמר רב שמואל בר רב יצחק ולא פליגי הא בתקופ' ניסן ותשרי הא בתקופת תמוז וטבת הבא נמי אימא גבי נדה חצי יום וחצי לילה והא לילה וחצי יום קאמר אלא אי לילה דניסן ותשרי אי חצי יום וחצי לילה דטבת ותמוז ואב"א שאני כתובה *(א) דמגבי בה טפי עד' דהתמי רב ושמואל דאמרי תרוייהו הלכה *בועל בעילת מצוה ופורש מתיב רב חסדא מעשה ונתן לה רבי ד' לילות מתוך י"ב חדש א"ל *רבא *הדורי אפירכא למה *לי אותיב ממתני' הוא סבר *מעשה רב מ"מ לרב ושמואל קשיא *אינהו דעבדו כרבותינו דתניא רבותינו חזרו ונמנו (ב) בועל בעילת מצוה ופורש אמר עולא כי הוו בה ר' יוחנן ור"ל בתינוקת *לא הוו מסקי מינה אלא כדמסיק תעלא מבי כרבא ומסיימי בה הכי בועל בעילת מצוה ופורש א"ל ר' אבא לרב אשי אלא מעתה בעל נפש לא יגמור ביאתו א"ל *א"כ לבו נוקפו ופורש ת"ר וכולן שהיו שופעות דם ובאות מתוך ד' לילות לאחר ד' לילות מתוך הלילה לאחר הלילה כולן צריכות לבדוק את עצמן ובכולן ר"מ מחמיר כדברי ב"ש [א] ושאר ראיות שבין ב"ש וב"ה הלך אחר מראה דמים שהיה ר"מ אומר מראה דמים משונים הן זה מזה כיצד דם נדה אדום דם בתולים אינו אדום דם נדה זיהום דם בתולים אינו זיהום דם נדה בא מן המקור דם בתולים בא מן הצדדין אמר רבי יצחק בר רבי יוסי אמר רבי יוחנן זו דברי ר' מאיר אבל חכמים אומרים כל מראה דמים אחת הן תנו רבנן א) הרואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש עד שתתגרש ותנשא

העקלים. רדוט"ש. יש מקומות שקושרין את התפוס של מרגלים בעקלים קלים: בצברץ. קנוס: מנגבן. שאינם בולעין כל כך: שיפא. גומא גלי"ד בלע"ז: חרפי ואפלי. לר"ש פעמים שהן יותר מי"ב חדש פעמים שהן פחות: לא פליגי. רבי חייא ורבה בר בר חנה: בתקופת ניסן ותשרי. שהיום והלילה שוים או יום או לילה: בתקופת תמוז וטבת. שאינם שוין חצי יום וחצי לילה דהוי עונה שלימה של י"ב שעות: שאני כתובה (ג) דמגבהי בה טפי. יש עיכוב בדבר לדקדק בכל ולמוחמה הילכך בעינן לילה שלימה וחצי יום: הלכה בועל בעילת מצוה. בין הגיע זמנה בין לא הגיע: כי הוו מעיילי בתינוקת. בהאי פרקא שסמה תינוקת: תעלא. שועל: מבי כרבא. מן המחרישה שאינו מוציא משם אלא אבק ברגליו. הכי נמי לא ילפינן מפרקא דמתני' מידי אלא מברייתא וכרבותינו דאמרי בועל בעילת מצוה ופורש: מתוך ד' לילות. שלא ראתה בבית אביה או מתוך הלילה לראתה בבית אביה צריכות לבדוק שאין סומכות לומר הואיל ושופעות דם מדם בתולים הוא ואפילו אחר ד' לילות אלא בודקות אם נשתנו מראה דמים כדמפרש: ובכולן ר"מ מחמיר כדברי ב"ש. לקטנה ד' לילות להצריכה בדיקה אם שופעת מתוך ד' לאחר ד' ולגדולה לילה אחד: ושאר ראיות. היכא דאינה שופעת שבין ב"ש וב"ה דלב"ה טהורין ואפי' נשתנו (ד) ואמר ר"מ הלך אחר מראה דמים והא לא ס"ל כב"ש לגמרי דלב"ש אפילו לא נשתנו טמאין כיון דאינה שופעת מתוך ד' לאחר ד' לקטנה ומתוך לילה לאחר לילה להגיע זמנה ולא ראתה: הרואה דם. לאו בבתולה קא מיירי אלא בדם נדות:

ותנשא

היינו ת"ק. וא"ת טובא איכא בינייהו דהא ת"ק מצריך י"ב חדש ורשב"ג קאמר דכשנטמאת בזו הגת ישמש כהן בגת הבאה א"כ הוא מסוף גת לתחלת גת וחסר משנה כל ימי משך הגת וי"ל דס"ל דת"ק לא מחמיר טפי מי"ב חדשי לגנה וביטול פירות הולך אחר הגת: אם כן מסוף גת לתחלת גת איכא י"ב חדשי לגנה ומשני איכא בינייהו חרפי ואפלי כלומר אפשר הוא אפלי ועכשיו חרפי ואיכא פחות מי"ב חדשי לגנה מגת לגת א"נ פשיטא ליה דת"ק לא קאמר י"ב חדש משנתרוקנה הגת דא"כ כלו ימי בציר ולא יכול להשתמש עד כ"ד חודש והיא גת אחרת אלא י"ב חדש דקאמר ת"ק עם זמן שהיין בו והיינו כרשב"ג דאמר לגת הבאה ומשני איכא בינייהו חרפי ואפלי כדפירש רש"י חרפי שממהר הבציר של שנה זו משל אשתקד רשב"ג מיקל דליכא י"ב חדש ואפלי שמאחר הבציר של שנה זו משל אשתקד רשב"ג מחמיר אבל ת"ק מודה נמי דכל זמן שיש בו י"ב חדש עם זמן שהיין בגת די בכך וזו היא קושיא:

וכולן שופעות ובאות מתוך ד' לילות לאחר ד' לילות כולן צריכות לבדוק את עצמן. אור"י דלאו דוקא כשלמו כל ד' לילות דה"ה מכל לילה מתוך ד' לילות ליום של אחרי כן דהא אם ראתה ביום טמאה נמי דלאחר ד' עונות ואפילו לרב דאמר לא הפסידה לילות מ"מ מודה דאם נשתנו הוא רואה טמאה הילכך צריכה לבדוק אולי נשתנה אע"ג דבלילה נמי אם נשתנה טמאה מ"מ לא בעיא בדיקה אבל ביום בעי' בדיקה ולא סמכינן למימר הואיל ושופעת דם בתולים (ה) והך הוא בדיקה אפילו לרבנן דפליגי לקמן עליה דר"מ דאמר כל מראה דמים אחת הן דודאי אית להו הא דספ"ק (לעיל יא.) אם נשתנו מראה דמים שלה טמאה ולקמן לא פליגי בנשתנה הדם מבתחלה אלא אם בין זה ובין הראשון דומה לדם נדה וה"פ ובכולן ר"מ מחמיר כב"ש בכל מחלוקת שבין ב"ש וב"ה (וב"ה)(*) דמתניתין *מחמירין ודוקא בתוך ד' לילות לתינוקת שלא הגיע זמנה לראות ובלילה לתינוקת שהגיע זמנה מטהר ר"מ אפילו דומה לדם נדה תלינן ליה בדם בתולים ושאר ראיות שבין ב"ש וב"ה כגון מד' לילות ועד שתחיה המכה לתינוקת שלא הגיע זמנה וכגון מלילה הראשונה לד' לילות בהגיע זמנה דלב"ש לא תלינן כלל בדם בתולים ולב"ה תלינן בבתולים אפי' דומה לדם נדה התם מחלק ר"מ שאם דומה לדם נדה טמאה אע"פ שבתוך הלילות או הלילה היא תולין בדם בתולים עכשיו לא תלה ואם דומה כל הדם שאחרי הד' לילות או הלילה לדם בתולים טהור וחכ"א כל מראה דמים אחת הן וסבירא להו לגמרי כב"ה ולעולם תלינן בדם בתולים עד שתחיה המכה או עד ד' לילות רק שלא ישתנה הדם מכמות שהיה ושפיר סבירא להו לרבנן הך דספ"ק דאם נשתנו מכמות שהיו מראה דמים שלה טמאה ולא כפירש"י שפירש דאפי' נשתנו מכמות שהיו מראה דמים טהורה לרבנן וא"ת מאי קמ"ל בהך בדיקה והא אפי' בתוך זמן תליית דם בתולים כמו בלא הגיע זמנה לראות לב"ה דתלינן בדם בתולים עד שתחיה המכה אמר בפ"ק (לעיל יא:) דבתולה בודקת שחרית וערבית שמא נשתנו מראה דמיה כ"ש לאחר שעבר זמן תלייתה בבתולים שצריכה לבדוק דהך בדיקה שחרית היא וכי תימא משום שופעת נקט דכיון דשופעת איכא למתלי בבתולים טפי לומר כמו תוך הזמן דהדרכה כיון דאפילו בשאינה מרגשת בשום ראייה צריכה לבדוק כ"ש כשמרגשת בראייה וי"ל דבדיקה דלעיל שחרית וערבית אוקמינן לטהרות אבל לבעלה לא בעיא בדיקה והכא איירי לבעלה דבעיא בדיקה ב) א"נ הך בדיקה היא בשפופרת אם בא ממקור או מן הצדדים וכן משמע בתוספתא וניחא דמשום הכי קתני בסיפא דם נדה בא מן המקור:

*) נ"ל מ"ז

ונאמנת

יד א מיי' פי"א מהל' מאכלות אסורות הל' (כח) כ"ד סמג לאוין קמח טוש"ע יו"ד סי' קלה סעי' ו:

טו ב מיי' שם ופי"א מהל' טומאת אוכלין הל"ח סמג שם טוש"ע שם:

טז ג ד מיי' פי"א מהל' איסורי ביאה הל"ח וסי"ב שם הל' יט סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סימן קצג וטוש"ע אה"ע סי' סג סעי' א [וכנת אלפס שבועות פ"ב דף רל:]:

יז ה מיי' שם פ"ב הל"ט:

יח ו מיי' שם פ"ד הל"ב סמג שם טוש"ע יו"ד סי' קפז סעי' א [וכנת אלפס שבועות פ"ב דף רסא:]:

◆

מוסף רש"י

העקלים. בלע"ז ריבוש"י וכורכין אותן סביבות התפוס שלא יתפזרו הענבים מכובד הקורה. ורב האי פירש עקלים השנויות כאן כגון לעקל בית הבד, עשויין כמין קופה מסורגת במצודה ואומרי' שמיטת הזיתים טוחן הגפת בתוכו עקל ומניח עליו קורה ומכבידו להוציא המשקה הנשאר (ע"ז עה.). של נצרים. שבטים, ושל בצברץ. קנוס, כלומר טפי וכתו לינוב כלפר וכמים (שם). של שיפא. פיו"ר, ושל גמי. יונ"ק, כלומר טובא (שם). חרפי ואפלי. מגת לגת פעמים שהן יותר מי"ב חדש כגון דאפלי, ופעמים שהן פחות כגון בחרפי (שם). חולטן במי זיתים. ה"נ בתוספתא חולטן ברותחין או מולגן במי זיתים, דרך לבשל זיתים להיות רכין להוציא שמנן. חולטן, כמו (פסחים לט:) לחלוט ולאשישה (שם). שמימיו רודפין. שוטפין (שם). וכמה. מימן שם, עונה, ולקמן מפרש כמה עונה (שם). הדורי אפירכא. לאתויי מברייתא שאינה ידועה לכל (חולין סו:). אותיב ממתני'. שגורה בבהמ"ד בפי כולם (שם). מעשה רב. למילף מיניה, דכיון דסמיך למעבד עובדא לקולא ש"מ הלכתא היא (שבת קכו: ועי"ו שם כח.). כדמסיק תעלא מבי כרבא. כמה שמעלה השועל ברגליו כשדורס על שדה ניר (יומא מג:). לבו נוקפו. קודם בילה (לעיל יב.).

◆

תוספי הרא"ש

רשב"ג היינו ת"ק. תימה מאי קשה ליה הא רשב"ג שרי מגת לגת אע"ג דזמן בציר נמשך חדש או חדשים ונשתהה האיסור בכלי כל זמן הבציר וליכא י"ב חדש שנתרוקן הכלי מן האיסור וי"ל דפשיטא ליה דמגת לגת דקאמר רשב"ג היינו מתחלת גת לתחלת גת או מסוף גת לסוף גת דאי מסוף גת לתחלת גת אין זה דבר מסויים ושיעור שוה דבקנה אחת יש ענבים הרבה ונמשך הבציר זמן גדול ופעמים שאין ענבים הלכך פריך היינו ת"ק ומשני איכא בינייהו חרפי ואפלי דלת"ק לעולם י"ב חדש ורשב"ג מגת לגת הן פחות מי"ב חדש הן יותר ותשיב שפיר דבו מסויים דרוב שנים הפירות מתבשלים אחר חדשי חמה: רב ושמואל דאמרי תרוייהו הילכתא בועל בעילת מצוה ופורש. והא דאמר רב לעיל בנערה נותנין לה לילה הראשון אליבא דמתניתין קאמר. ומי' פסיק הלכתא כרבותינו: וכולם שהיו שופעות דם צריכות לבדוק עצמן. פרש"י אם נשתנה הדם. ורה"ג בתוך ד' לילות אם ראתה מחמת תשמיש לילה הראשונה דם שאינו אדום כדם נדה ולמחר ראתה דם בלא תשמיש דם אדום כדם נדה טמאה כדאמרינן בפ"ק נשתנו מראה דמים שלה טמאה. הלכך אם חזרה ששפעת מלילה הראשונה ששמשה עד לטהרת דסר"א דדם בתולים הוא. א"ה אם נשתנה להיות אדום כדם הנדה טמאה. וכיתר אם בשעת תשמיש ראתה דם אדום ומשונה כדם נדה דתלינן ליה בדם בתולים כיון דמחמת תשמיש ראתה ולמחרת בלא תשמיש ראתה דם משונה שאינו אדום כדם נדה או ראתה דם אדום ומשונה כדם נדה טהורה כיון דלא נשתנה אלא ראתה מראית דם זה בשעת תשמיש. והך דרישא אתיא אפי' כרבנן דבסמוך דלא חיישי לשינוי מראה דמים דבסיפא דוקא פליגי בימים שב"ה מוסיפין על ב"ש: ובכולם ר' מאיר מחמיר כדברי ב"ש והולך ומפרש היאך מחמיר ושאר ראיות שבין ב"ש לב"ה כגון תינוקת שלא הגיע זמנה לראות מד' לילות עד שתחיה המכה והגיע זמנה לראות ולא ראתה מלילה הראשונה עד סוף הלילה דב"ש מטמאין אפי' ראתה בשעת תשמיש דם שאינו אדום כדם הנדה אלא דיהה קצת ואינו משונה ומראיו כדם בתולים. וב"ה מטהרים אפי' ראתה מחמת תשמיש דם אדום ומשונה כדם נדה. ואפילו שלא מחמת תשמיש אם לא נשתנה. ור' מאיר מחמיר דאם ראתה בהם דם אדום ומשונה כדם נדה שלא בשעת תשמיש. אע"פ שראתה מראה דם זה בלילה ראשונה בשעת תשמיש או אפי' בשעת תשמיש נמי ראתה דם אדום ומשונה לאחר ד' לילות היא טמאה אבל אם ראתה [illegible]

מוסף רש"י

[illegible]

גליון הש"ס

גמ' אינהו דעבדו כרבותינו. כעין זה כתובות פח ע"ב:

[פי' פסתן מלשון טן ערוך ערך טן ד']

לעזי רש"י

רדוט"ש [רידוּרש"א]. סורג המחזיק את הזיתים תחת הקורה בבית-הבד.

גלייד. סייפן (צמח).

הגהות הב"ח

(א) גמ' שאני כתובה דמגבי בה טפי: (ב) שם חזרו ונמנו שיהא בועל: (ג) רש"י ד"ה שאני כתובה דמגבהי כו': (ד) ד"ה ושאר וכו' נשתנו אמר ר"מ: (ה) תוס' ד"ה וכולן וכו' דם בתולים אלא הך:

ס"א דסנהד [ובסנהדרין אי' דסנהד' בה ספי סי' ספאין וטחנין בה מוכא ומאחרין עד חצי הלילה. ערוך ערך גת א']

נ"ל לא

[שבת כה. וש"נ]

[יומא מג:]

[לעיל ג: וש"נ]

הגהות הגר"א

[א] גמ' ושאר ראיות. נ"ב נ"ל וכן שאר ראיות:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' ת"ר הרואה דם מחמת תשמיש וכו'. נ"ב עי' ש"ס הב"ח סי' קפ"ז ס"ד ס"ס: ב] תוד"ה וכולן וכו' א"נ הך בדיקה היא בשפופרת. נ"ב עי' ב"י ס"ס קפ"ח ובפר"ת שם ס"ק כט:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones